

NOVUM

MUZEUM JINDŘICHOHRADECKA březen 2007

Nová expozice výtvarného umění

Se začátkem výstavní sezóny přichází Muzeum Jindřichohradecka s novou stálou expozicí výtvarného umění umístěnou v prostorách chodby bývalého jezuitského semináře na Balbínově náměstí. Po téměř sedmácti letech se tak kompletně změnil její koncept.

Expozice představí, stejně jak tomu bylo doposud, převážně obrazy a kresby, které budou instalovány v chronologickém sledu od renesance až po nejmodernější umění a místy doplněny několika sochařskými pracemi. Jedná se o výběr těch nejlepších uměleckých děl, které muzeum vlastní. Kromě notoricky známých jindřichohradeckých malířů - Jiřího Kaučkého, Václava Švarce, Františka Stmady a Františka Prchlíka - se návštěvníci pokochají i pracemi Antonína Machka, Antonína Chitussiho, Hanuše Schwaigra, Františka Bílka, Marie Teinitzerové, Ferdinanda Engelmüllera, Františka Kavána, V. V. Nováka, Františka Tichého, Jana Zrzavého, Karla Černého, Jaroslava Krále, Jana Kojana, Oty Bubeníčka, Josefa Lady, Antonína Mála, Roberta Piesena, Bedřicha Budíla a mnohých dalších. Jedná se o malíře minimálně republikového, v některých případech světového formátu, mnohdy s přímým vztahem k našemu městu. Převážná část obrazů byla doposud skryta v depozitářích. Některé budou vystaveny vůbec poprvé.

V první části expozice se představí umění od nejstarších dob až po konec barokního období. Jedná se o umělecká díla z našeho regionu, která byla umístěna v různých církevních objektech a fungovala tak plně v liturgickém provozu nebo pro osobní zbožnost. Mimo to budou k vidění i opravdové perly italského barokního malířství.

Další část zabere časové rozmezí od romantismu, tedy počátku 19. století, až po secesi. Zde se těžiště umělecké tvorby již zvolna přesouvá do útulného měšťanského interiéru, který zdobí především malebné krajinné kompozice a měšťanské portréty. Ke konci 19. století se pak jedná o tvorbu představující příklon ke křesťanské mystice, přírodě jako hybateli veškerého světa, ztrápené duši člověka (F. Bílek, S. Sucharda). Pod vlivem dozívajících národnostních sporů a uvědomování si identity českého národa také příklon k pohádkovému mýtickým motivům (H. Schwaiger).

V třetí části pak budou vystaveny obrazy od počátku 20. století až po 80. léta. Počinaje krajinnými scénériemi oslavující krásu vlasti (F. Engelmüller), se těžiště přesune k moderním uměleckým směrům bouřlivého 20. století, kdy umění často hledalo nová východiska. Od obrazů expresionistických (Marie Galimberti - Provázková), kubistických (J. Král), až po obrazy se silnou sociální tematikou (Tina Bauer - Pezelen). Dále práce soliterních umělců, kteří si vytvořili svůj osobitý rukopis těžko postižitelný planými uměleckohistorickými definicemi (Jan Zrzavý, Karel Černý). Svě místo má i umění s prvky naivismu (V. V. Novák). Druhá polovina minulého století pak přináší rozpad trvalých hodnot, kvalitní umění se často dostává do ilegality a je uvrženo

v nemilost oficiální, v té době jediné platné ideologie. Mnoho umělců tak reaguje po svém – příklonem k absolutní abstrakci a nekonkrétnosti reflektující vykořevení z obecně platných lidských hodnot (R. Piesen), až po radikalizaci výrazu, příklonem k surrealismu s prvky až homorovými (B. Budil). Mnohdy se jedná o přímou kritiku stávající ideologie (A. Málek).

Nová muzejní expozice tak, byť ze skromnějších zásob, než jaké mají velké galerie, představí vývoj a základní tendence umění v průběhu staletí a divák si tak bude moci vytvořit přesnější představu o vztahu centra a periferie a o vývoji umění vůbec.

Zpestřením nové expozice sestane také její poslední část, ve které budou postupně prezentovány sbírkové fondy, jež nezapadají do koncepce muzejních expozic a přesto jsou velmi zajímavé a stojí za shlédnutí. Pro velký zájem se tak tento rok představí soubor „Novodomensi“ - jindřichohradeckých vedut od nejstarších až po současné.

Martin Vaněk

Nová prezentace řemeslné výroby

Jindřichohradecké muzeum již v době svého založení v roce 1882 začalo sbírat exponáty, dokumentující rozvoj řemeslné výroby ve městě i okolí. Tyto předměty, nebo jejich výběr, byl pak vystaven v muzejní expozici. V loňském roce se muzeum rozhodlo připravit novou expozici představující cechovní výrobu a její tradice v regionu.

Jindřichův Hradec, který ve středověku patřil k největším českým městům, v polovině 17. století se řadil na druhé místo hned za Prahu, dosáhl svého rozkvětu zejména díky čilému obchodnímu ruchu a rozvíjejícím se řemeslům. Ve středověkých městech již ve 14. století existovaly organizace řemeslníků, jejichž cílem bylo prosazovat chránit zájmy jejich členů - cechů. Ve 2. polovině 15. století se rovněž v Jindřichově Hradci dotvořila a stabilizovala cechovní soustava, jejímž nejvýznamnějším článkem byli soukeníci. Soukenická výroba měla v té době již dlouhou tradici, nejstarší dochovaná písemná zpráva o soukeníci pochází z roku 1380, a Jindřichův Hradec se řadil k důležitým výrobním střediskům ve střední Evropě. K bohatým cechům náleželi dále koželuzi, řezníci, kováři a zámečníci, život města nemohl fungovat ani bez mlynářů, pekařů a perníkářů či hmčářů, kamnářů, zedníků, kameníků, tesařů, bednářů, kolářů, barvířů, krejčích, sedlářů a řady dalších řemesel. Některá z nich připomíná své nové expozici také jindřichohradecké muzeum. Po kovářích, zámečnických, hodinářích, cínařích či hmčářích se v muzejních sbírkách dochovaly originální výrobky, některá řemesla jsou představena nástroji či výrobními pomůckami, jako např. perníkáři, kteří při výrobě svých produktů používali dřevěných forem. Působení jiných cechů, jejichž produkce daleko rychleji podléhala zkáze, je prezentováno cechovními předměty jako jsou tuhlice a pokladnice, ferule, cínové konvice a poháry, cechovní znamení, slavnostní svícny a dalšími zajímavými exponáty. Tam, kde tvůrci expozice, jejíž výtvarná podoba je výsledkem práce českobudějovické firmy Bent, nemohli využít originálních exponátů, např. archiválií, připomínají tradice cechovní výroby fotografie. Expozice tak zachycuje působení a vývoj cechů v Jindřichově Hradci a okolí od 14. do poloviny 19. století. Již koncem století 18. se cechovní organizace výroby pomalu přežívala, proto bylo cechovní zřízení později zrušeno a od roku 1860 nahrazeno novou organizací živnostenských společenstev.

František Fürbach

Novinky v muzejních sbírkách

Díl III. Zajímavosti z muzejní archeologické sbírky

Nejstarší archeologické nálezy se řadí do období od 4.500 let př. n. l., kdy se jedná především o náhodné nálezy kamenných nástrojů z ojedinělých lokalit na Jindřichohradecku a přilehlé jihovýchodní Moravy, až po novověké artefakty ze 17./18. století získané převážně terénními výzkumy.

Za průkopníka archeologie v našem regionu považujeme významného badatele Jindřicha Richlého (1839 - 1907), bývalého důstojníka rakouské armády, který se od 70. let 19. století věnoval průzkumu Jindřichohradecka. Protože v muzeu nebylo až do 80. let 20. století zavedeno místo archeologa, do sbírek se v té době dostávaly především předměty náhodně nalezené při zemních a stavebních pracích. Jejich písemnou evidenci se zabýval historik a správce muzea PhDr. Jan Muk (1901 - 1980), který se tak zasadil o počátek vytváření naší archeologické sbírky. V jejím rozvíjení pokračovali PhDr. Vladimír Špidla, PhDr. Pavel Břicháček a autor tohoto článku, kteří v letech 1981 až do současnosti prováděli výzkumy na území našeho regionu. Poděkování patří také řadě příznivců historie, kteří osobně napomáhali během odkrytí nových poznatků během výzkumů a lidem, kteří i přes možnou vidinu možného zbohatnutí své náhodně objevené nálezy darovali muzeu. Jedním z nich je Jaroslav Korběl z J. Hradce, který v roce 1999 v Sedle u Čiměře odkryl poklad 630 stříbrných pražských grošů ražených za panovníků Karla IV. a Václava IV. Depot byl datován na přelom 14./15. století a na svojí dobu představoval poměrně značné jmění. Darovaný poklad dodnes patří k historicky nejhodnotnějším přírůstkům, které naše muzeum získalo za uplynulá léta. Neméně zajímavé artefakty objevili Helena a František Potměšilovi během výstavby rodinného domu v Deštné. V první polovině 90. let 20. století na své parcele našli zahlučený objekt tzv. „polozemnic“ a množství fragmentů keramiky z II. poloviny 13. až I. poloviny 15. století. Právě s výrazným přispěním manželů Potměšilových se zde následně muzeu podařilo prokázat nejstarší horizont středověkého osídlení Deštné.

Za uplynulých sedmáct let muzeum provedlo více než tři sta odborných archeologických dozorů na stavbách, terénních průzkumů a řady významných záchranných výzkumů. Podařilo se nám získat dobové artefakty, které výrazně ovlivnily historický posun datace dané lokality a tyto předměty se staly trvalou součástí sbírek. Připomeňme alespoň fragmenty užitkové keramiky z výzkumu „polozemnic“ na náměstí Míru v J. Hradci, nálezy z kostela v Nové Bystřici a ve Starém Hobzí, stovky zlomků středověké keramiky i celých komorových reliéfních kachlů z bývalého Svinenského předměstí na dně třeboňského rybníku Svět a mnoho dalších. Bezesporu nejhodnotnější nálezy za uplynulý rok nám nabídl dlouhodobý výzkum na Masarykově náměstí v J. Hradci, díky kterému se naše sbírky rozrostly o zhruba padesát hliněných nádob, torza kožených bot, fragmenty skleněných pohárů a číší, množství zvířecích kostí, dřevěné předměty a dvě stříbrné mince. Všechny tyto předměty budou veřejnosti představeny na sápnové muzejní výstavě nazvané „Z hlubin minulosti“.

Vladislav Burian

Restaurování nádob
z Masarykova náměstí
v J. Hradci

Zprávy:

Jindřichohradecké muzeum oznamuje všem svým návštěvníkům, že expozice muzea, kostel sv. Jana Křtitele s bývalým minoritským klášterem i městská vyhlídková věž jsou až do konce března pro veřejnost uzavřeny.

Po tuto dobu relativního klidu se odborní pracovníci muzea věnují především práci se sbírkami, údržbě všech expozic, inovaci reklamních panelů, a dalším přípravám na nadcházející návštěvníckou sezónu.

Knihovna Muzea Jindřichohradecka je pro veřejnost otevřena vždy v pondělí a ve středu od 12.30 - 15.30 hodin (návštěvu je možné také předem telefonicky objednat u PhDr. Štěpánky Běhalové, PhD.).

Spolek Přátel starého Jindřichova Hradce a jindřichohradecké muzeum Vás srdečně zvou na **přednášku Jaromíra Hudce ze Společnosti přátel Podkarpatské Rusi** nazvanou „**Pokarpatská Rus a Československo**“, která se koná tradičně druhé pondělí v měsíci, tj. **12. března 2007 od 19 hodin** v konferenčním sále muzea ve Štítného ulici. Zároveň bude zahájena stejnojmenná výstava v konferenčním sále muzea.

Klub historie letectví a jindřichohradecké muzeum Vás srdečně zvou na **přednášku Plk. Ing. Ladislava Vejvody** nazvanou „**Ohlédnutí za historií našeho vojenského letectva**“. Přednáška, která se koná **v pátek 23. března 2007 od 18 hodin** v konferenčním sále muzea, bude doplněna promítáním dobových dokumentů.

Muzeum Jindřichohradecka Vás srdečně zve na **slavnostní otevření dvou nových expozic „Cechy a řemesla“ a „Obrazová galerie“**, které se koná **v sobotu 31. března 2007 od 10 hodin**. Na vernisáži **vystoupí OLD STEAMBOAT JAZZ BAND**. Obě nové expozice budou v budově muzea na Balbínově náměstí **přístupny ZDARMA** od 10 - 15 hodin. Zároveň bude probíhat **řemeslný trh** v atriu muzea.

Klub historie letectví a jindřichohradecké muzeum připravilo v konferenčním sále výstavu „**Súhaň ohnivých nocí aneb čs. váleční letci v řadách 68. stíhací perutě**“. Vystaveny jsou dobové exponáty ze sbírek Muzea Jindřichohradecka získané z pozůstalosti plk. let. v. v. Vladimíra Cupáka radaroperátora čs. letky 68. stíhací perutě. Prohlídka výstavy bude možná pouze na objednávku (tel. 384 363 661) a výstava potrvá do 3. června 2007.

V pořadí **18. svazek „Vlastivědného sborníku Dačicka, Jindřichohradecka a Třeboňska (Jindřichohradecký vlastivědný sborník)“** si v měsíci březnu mohou zájemci zakoupit v pracovnách Muzea Jindřichohradecka (Štítného ulice) a od dubna také v pokladně muzea.

NOVUM – měsíční zpravodaj Muzea Jindřichohradecka Ročník XVI. 3/2007

Odpovědný redaktor: PhDr. Jaroslav Píkal Registrační značka MK ČR 11673

Výkonný redaktor: Blanka Vaňková www.muzeumesnet.cz

Adresa: Muzeum Jindřichohradecka, Balbínovo nám. 19/I, 377 01 Jindřichův Hradec

Telefon: 384 363 660, 384 363 661 Fax: 384 361 576 E-mail: muzeum@esnet.cz